

طاشينك
اشهر يومى غزير
مأموريان: ازمير

TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԿԻՐԱԿԻ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏՐԳ.	ՉԵՑ.	ԵՖ.
ԻԶՍԻՐ	80	407.20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ	80	40 7.20
ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆ	25	13 30

Կամակմիսի պէտք է ուղղել Խմբագր. «ԿԻՐԱԿԻ»
Մամուլեան Տպարան — Իզմիր
Rédaction du Journal Arménien «TACHINK»
Imp. Mamourian — Smyrne

Ձի հրատարակումը մեղադրվում էր անօրինականության մեջ

10 ՓԱՐԱ

ՏԱՐՈՆԻ ՅԱԿԸ

Մեր երկրին գլուխը տնային խառնուրդում, գործերը տնային խառնուրդում են, որ տնոց վրայ նախընտրված գլուխը կը պտուղի յուսահատություններն են:

Եստեղիքը և տոնաստարակները քաղաքացիները կարծես ճակատագրին յանձնում են, որպէս թէ նահանգները այս երկրին խորթ գաւառները ըլլային:

Այս պահուստ երբ ամբողջ երկրին քաղաքացիները պատերազմի անվերջ շանայի տագնապին բռնուած և մանաւանդ Օսմ. երեսփոխաններու ընտրութեամբ զբաղուած է, անցին կ'իմանանք թէ Հայաստանի խորունկ Գաւառներէն Տարածը իր մասը կը քրտնի և զանազան հիւանդութեանց ու համաճարակներու ճիւղաններուն մէջ զոհեր է որ կուտայ հայ կական այդ զրկուած նահանգը, քաջա- ոգիք երեսփոխաններ ու պատաններ կը մեռնին ոչ միայն Տարածի չըջալայքը, այլև քաղաքին մէջն ալ, ուր կարծրախոսութեան գոհներ կը տեսնուին:

Եստեղուն ասպնութիւն և զարմանք կը պատճառէ անշուշտ, եթէ բունք որ այդ 300,000 բնակչութիւն ունեցող և մեծամասնութիւն հայ պարսկական տարածքը միջոց ունի երկր, որ պիտի հասնի զիւրի գիւղ և ի հարկին պիտի այցելէ նաև Մուս- լին Պալատը և Պալատնոյն Մանսպիրը, որոնք իրարմ անուանալի 3-4 օրուան հեռաւորութիւն ունին: Կը տեղեկանանք նոյնպէս թէ բոլոր երկու մաս հեռաւորութեամբ հիւանդի մը այցելութեան երթալու համար երկու ասիկ կ'առնէ եղբւր:

Ինչո՞ւ արդեօք այդ զոհադի նահանգին մէջ ասանկ ամէն բան գլխի վայր կը քա- լեն:

Հասկանք թէ պատերազմ ունենք և պատերազմի ատեն չիտակ է թէ քիչ մը չառ բարակ չի փնտրուիր և չառ բան երես վրայ կը լքուի: Նոյն իսկ ատեն ուղեւոր, անգործութիւն, աղքատութիւն, անթոքութիւն մեր կամքին դուրս ըլլալով մեր վրայ կը յարձակին:

Պատերազմ ունենք, և Օսմանցիները բարեբախտ են որ ճշգրիտ փաշայի պէս հեռաւոր մէկը կը գտնուի անտիկն գլուխը, որ մայրաքաղաքին յօտը զինուորական միջնադէպերը կայցել և հարկ եղած նախազգուշութեան հրահանգները տալ վերջ նոյն իսկ նախատեսուող Տարածներ վրայ իտալացիներէն հաւանական յարձակում մը, փութապէս երկուսն ու վաճառականները կը յանձնարարէ մեծաքանակ ախոր և նպար պատրաստ պահել:

Օսմ. երեսփոխանական ընտրութեանց ատիկ անշուշտ գլուխը քերելու ատեն չունի երկրին ճակատագիրն ուղղութիւն տուող իմթիւններ:

Եւզափի նախարարը հոգայեմ անվերջանալի հոգերով է զբաղած:

Միւս նախարարներն ալ առաւել կամ նուազ զբաղուածներ ունին: Աւայտ ամե- նը լաւ:

Հապա սա կեդրոնի Առողջապահական վարչութիւնը ինչո՞ւ է զբաղած արդեօք, որ բժիշկներու պարագա պտուղի ջրերնե- րը չի բռնիր Մուշ գրկին, երբ այնտեղ հիւանդութեան և համաճարակներ բոյն զրած և ձեռք ձեռքի տուած մարդ կը կտորեն, և չենք հասկնար թէ ո՞վ պիտի հրաման ընէ այդ Առողջապահական վար- չութեան որ քիչ մը մարդասիրաբար չար- ժի տառապեալ նահանգի մը հանգչայ:

Երբ մարտն կ'սկսուի և կենդանիներ

բու հիւանդութեանց ատիկ օրը օրին կարգադրութիւններ կը կան և զրա՞ մը ունանալու չի խնայուիր: Կարգ մը տե- ղերու համար, միթէ Մշեցի մարտիկն ու կենդանիներն վրայ կը նկատուի այս երկրին մէջ ...

Կը յիշենք որ անցեալ տարի Իզմիրի մէջ պատահած՝ քաղաքին ատիկ օրը ջուրի պէս վազեց և բոլորներն ու տոյգ ջուրահիւստի պաշտօնականները հիւանդ- ներէն չառ էին, ամէնքն ալ Պալատը զըր- կուած ու լեցուն լեցուն ամսականներ ըլլալ:

Բայց ի՞նչ կրանք, հոս Իզմիր էր, Պալատը քիչն տակը, բարեկիրթ, ծաղկած և առաջնակարգ կարեւորութիւն ունեցող քաղաք մը: Որուն հոգն է հիմա, որ ելլէ Առողջ, վարչութիւնը հեռաւոր, լեռն- րուն ծաղը, կիսաքաղաքակիրթ ու յե- տաճանայ տեղի մը վրայ ալ ժողով, բը- ժիշկ, զեղ ու զարման հասցնէ:

Խնդր Տարած ...
Բայց երբ Տարածի վրայ խորթ քիչքով կը նային և խուլ ակամք կը մնան ուրիշ- ները, արդեօք մենք հայրս ի՞նչ կրնենք, ինչ կրնան մեր յեղափոխական կուսակցու- թեանց մարդասէր առաքանները իրենց կարծիքը արտայայտել, երբ ալ փառք Աստու- ծոյ, ո՞չ յեղափոխութիւն կայ, ո՞չ ջարդ ի՞նչ կրնան մեր մարդասիրական ընկերու- թիւնները, ո՞ր են մեր բժիշկները, ինչ չո՞ւ չեն չարծիր:

Աստուած ինքը օգնութեան հասնի Տարածի:

Իսկ մը պակաս է այս երկրին զինուո- ւն ալ կը վախճանք թէ կ'այցելէ՝ ամէն բան կատարեալ ընկու համար:

Աստուած այդ օրերուն չի հասցնէ մեզի ...

Ա.Լ.Ը

ՀԱՅԵՒԻՆ ՄԵԶ

Անցեալ երկուշաբթի զաւառական մա- ղովին մէջ երեսփոխան մը՝ ժողովուրդին կողմէ հասած հանրապրութեան կարեւո- րութիւնը չտալու և անոր արժէքը նաև մաքնելու նման մոլորութիւններ ունեցաւ, ո- րոնք աննշտ անցուցին երեսփոխանները թերեւս աւելորդ նկատելով ուղղակի պա- տասխանել:

Երբ անցեալ հանդերձ այդ երեսփոխա- նին կարծիքը և ընդունելով անոր ազա- տօրէն մտածելու իրաւունքը, սա գարմա- նակի հարցումը կ'ներկայանայ մտքին մէջ:

Այդ երեսփոխան եթէ ամբողջ մը գը- րաւած է այդ ժողովին մէջ որո՞ւ չնոր- հիւն է, ի՞ր թէ ժողովուրդին ...

Ես պիտի բռնեմ թէ ի՞ր, և թէ ժողո- վուրդին, աւելի առաջ տանելով ազա- տասխանութիւնս:

Ի՞ր ի՞ր ունեցած արժանիքին չնորհիւ, և ժողովուրդին անոր ի՞ր վրայ ունեցած համարումին և վստահութեան համար:

Հետեւեալ երբ ժողովուրդին կողմէ ներկայացուցիչ մըն է ինք, իրաւունք չունի այդ ժողովուրդին յայտնած կամքը, փափաքը կամ խնդրանքն անտեսելու չափ ստա՞յ երկուս և անոր կարեւորութիւն չի տոյգ երկուս նման խոսքեր ըսել:

Ստորագրութիւններն, այո՛, չառ զիւ- րաւ կ'հաւատին, բայց վերջին երեսփո- խանական ընտրութեանց ատիկ տեսանք թէ այնքան զիւրաւ ալ չեն հաւատարմ- եղիր և այն ջախջախիչ մեծամասնութիւնն որ ցրուեցաւ այն ատեն, նոյն այդ մե- ծամասնութիւնն է զարձակ որ այսօր կը ցցուի Պատրիարք սրանի քահանայ և հա-

կատահանադրական մէկ տնորինութեան ղէմ ...

Արդեօք ժողովուրդին պահանջումը երբ այն իր արդար իրաւունք մէջ կ'գրու- նալ, ուղղեմք զայն որպէսզի միշտ պաշտ- պան կանգնի ամեն ազգայնաւ ձեռնարկ- ներուն առջև ... Կ'հասկնա՞ք, սիրելի ե- րեսփոխան ...

Ե.Ս

ԱՆՎԵՐՋ ԿԵԱՆՔԸ

«Ես եմ յարութիւնը և կեանքը. ան- որ ինքն կը հաւատայ, թէ և սեռն» պի- տի ապրի» կըսէ Յիսուս և կը գործածէ կեանք բառը հակադրութեամբ:

Կեանքը, իրական կեանքը, յաւիտե- նական է. իսկ այն կեանքը զոր առ հա- սարակ մարդիկ կ'ապրին՝ կեանք չէ բնաւ: Այլ անոր արեւատակեալ նմանութիւնը:

Մարդոց համար կեանքը կը բաղկա- նայ անուշիկ, անողջութեան, ստացուածք- նեկէ, հանգիստէ, և հաճոյքէ: Այս իմաս- տով կեանքը կը զգրագրուի անձին մէջ և գ- ճ է իր ներկայ վիճակէն: Անոր չըջալայ- քը տեղական է և տնոյութիւնը ժամա- նակաւոր, այնպէս որ, ըստ Հէրակլիթ Սկլեպարի, երբ գործարանաւոր մարմն- մը անջատուի զինքը չըջալատող տարրե- րէն՝ կեանքը կը խզուի: Անիկա իր սահ- մանէն դուրս արմատ չունի և ժամա- նակին հետ կ'անհետանայ:

Իրական կեանքը, սակայն, ասկէ տարբեր բան մըն է: Անոր բաղադրիչ հանգանակներն են անձնագործութիւն- ծառայութիւն, մարդասիրութիւն, բարե- պաշտութիւն, յոյս և հաւատք: Անիկա զերծ է ժամանակի և տեղի սեղմութիւնէն, ունի հոգեկալ, չըջալայք մը և երբ իրա- ներկայ վիճակէն խանգարուի կեանքը զեռ- կը շարունակ գոյութիւն ունենալ: Ան- արմատները խորապէս հաստատուած ըլ- լալով Անփոփոխելի և Յաւիտենականի մէջ՝ անխառնելի և անջնջելի կը մնա: Միշտ Անիկա նոյնն է երկ, այսօր և վա- ղը: Այս կեանքը որ գոյութիւն ունի երբ բարեկրթ զեռ նոր կը յիշուի, պիտի շարունակէ ապրի երբ երկրը ստատկայտով մը վերածուի: «Ժամանակը փակագիծ մըն է յաւիտենականութեան մէջ» ըսած է զատական հեղինակ մը և ուրիշ մը աւելցուցած է, «Ան որ գաղափարական կեանքը կ'ապրի բնաւ պիտի չմեռնի: Այսինքն, անոր կեանքն այդ փակագիծը պիտի վերցուի և պիտի սկսի ապրի մա- մանակէն դուրս»:

Եստեղի է թէ քաղաք կ'աւելան հոգե- կան կարողութիւնը ստացական բնոյթ մը չունի: Անոր գոյութիւնը զատարարաւոր- թեան կամ կրօնքին չենք պարտիր: Ա- րարչին կերտող ձեռքը մարդը օժտած է այս բնատուր ձիրքով: Արդ երբ վայր- կեանք մը քննելու ըլլանք պիտի տեսնենք թէ ի սկզբունք անոր մարդկութեան եր- կու գլխաւոր բնագոյնը եղած են Աստ- ուած և Անմահութիւն: Ապագայ կեանքի մը յոյսը ունեւականութիւն ժամանակներէ սկսեալ բոյն գրած է մեր ցեղին սրտին մէջ: Երբ Արեւելոյ տարին երկու ան- գամ ելելուս դաշտերը կ'երթային, մէջ մը Մարտին և մէջ մըն ալ Անպտնմբերին մէջ, հոն վառ արարողութիւններով՝ կեանքի սկզբնաւորութիւնը և վախճանը նուիրագործելու, նպատակ ունէին, ոչ միայն աւելի երջանիկ ապրելու համար հարկ եղած հոգեւոր և բարոյական զօ- րութիւնը ստանալ, այլ նաև ինչպէս կ'իկի- րուն կըսէ, «որպէսզի կարող ըլլային աւե- լի փայլուն յոյսով մը մեռնել»:

Եստեղի մէջ կատարուած հնախաղական պեղումները մերթ ընթ մերթ բովանդակ գիտական աշխարհը հիացումով կը գիտով- ցնէ: Հին տապաններու մէջ զմոտեւայ մարմիններու հետ գտնուած թանկագին իրեղէնները, ալաբաստար սափորներու մէջ պահուած գինի, մեղր և խորոված միսը, գործիքներ, զենքեր և մինչև իսկ կ'ուրբիւր ինչ կը նշանակեն: Ո՞չ ապագէն անտէք մատնանի կընեն սա իրողութիւ- թէ՞ անդրիւրիման կեանքի մը բնագոյն- ոյնչափ խորապէս ազգած էր մարդկու- թեան խորհրդակցող, 5000 տարի առաջ, որչափ այսօր, քաներորդ դարուն մէջ:

Նիւթապաշտները կըսեն թէ ոչ ոք կարող է զրական փաստերով ապացու- ցանել անմահութեան վարդապետութիւնը: Սկզբունքը իր անամէջ և ծանծաղ դիտա- ղութիւններովը զայն ծաղու առարկայ կընէ: Չգիտական իր անգիտական վար- կանքներու ցրտաշունչ հովերովը զայն խոր- տականաւոր ընկու կայստափ: Բայց բնաւ տարբերութիւն ըրածէ չէ, ու չընեն, ա- նոր կենսականութիւնէն յալով մը անգամ՝ պակած չէ: Եթէ կարելի ըլլար ի յայտ բերել այս անձանց սրտին և հոգեւոր ա- մենախորուել ալքերուն մէջ պահուած, և արտաքին պարագաներու ազդեցու- թեանէն անմատչելի մնացած բնականութիւն- ձերը, պիտի տեսնէինք թէ անոնց և ոչ մին կրնայ գոհ ըլլալ խորհելով թէ իր կեանքը կը նման գաւաթ մը ջուրի որ կը թափուի ծովուն մէջ ուրիշ անունաւ էր:

Այսօր քրիստոնեայ աշխարհը Յիսուսի Յարութեան յիշատակը կը տօնէ, Բնակա- նարար ամէն խորհող անհատ իր ուշա- ղրութիւնը աչք զարմանահրաշ ղէպերն կը զարձէ: Քրիստոնեաները կը հաւա- տան թէ Քրիստոս մեռնելէն յարութիւն առած է, թէ Անիկա կ'ապրի այսօր, ինչ- պէս մօտ ուրապէս երկու հազար տարի առաջ Պողոստինոս մէջ կ'ապրէ և կը գործէր, սա տարբերութեամբ որ մինչ անհատին մարմնոյ մէջ կը բնակէր ու տնտեսելէ էր ամէն մարդու, այժմ տեսա- նելի է միայն հաւատացեալին ներքին և հոգեւոր տեսութեան:

Վայրկեան մը զանց ընելով Ան- արմատնոր յարութիւնը, Յովսէփի գե- րիզմանէն, իրապէս դուրս եկած ըլլալու խնդիրը, միթէ ստոյգ չէ թէ Յիսուս կ'ապ- րի այսօր և Անոր կեանքը հզօր ազդե- ցութիւն մը կը բանեցնէ մարդկային բո- լոր գործառնութեանց վրայ աշխարհի մէկ ծաղկէ միւսը: Յիսուս կենդանի է, որով- հետեւ այն կեանքը զոր ապրեցաւ, չկրնար մեռնիլ: Արչափ որ կարելի է ստուգել Ա- նոր կենսապրականներէն, Յիսուսի կեան- քը այն միակ կեանքն էր որ բնաւ սխալ քայլ մը չառաւ, որ աններդաշնակ բառ մը չարտասանեց: Յիսուսի Անիկա անա- կընկալելով ինչ էր, բայց անոնք կատա- րելութեան անտեսելանքն էին: Յիսուս փափակաբար էր՝ առանց տկար ըլլալու, խոստով էր՝ առանց ստուել ըլլալու: Ան- զորդուելի համոզումներ ունէր, բայց ան- թոյլատու և անձկալիտ չէր: Ջիւ մեռանդ էր ստանց կրօնաժողովեան: Կը սիրէր ի- րենները՝ առանց ուրիշները առնելու: Անձ- հուրութեան մարմնացումը, աշխատու- թեան բարձրագոյն օրինակը, և մարգա- սիրութեան զօնն էր: Անոր ձայնը մէջ Աստուածային հեղինակութիւն մը կար որ կը կալանաւորէր ամէն ունեւոր: Երկ- նային միջնոյտի մը հովերը, գերագոյն աշխարհի մը կրպներ ունէր: Այս օր կըր- ցաւ յանդիմանել զինքը մեղքի համար: Վնասագործութիւն վեր կը միշտ: Իր անձ- նամոռացութեամբը մարդոց հիացումը կը գրաւէր: Կը չարժէր այնպիսի մակարդա-

կի մը վրայ ուր բարոյական գեղեցկութեան բացարձակ օրինակը կը տեսնուի: Յետեւի Յիսուսի կեանքը իր բարձրագոյն կէտին հասած էր, այնպէս որ իրաւամբ կրցար ըսել. «Ես եմ կեանքը»:

Արդ ինչ յորատեցաւ ինչ որ Գիթի- քական մահը այս կեանքին հետ: Բայց չէր թէ Յիսուս մարմինը չարչարեցաւ, խաչուեցաւ, մեռաւ և թաղուեցաւ: Բայց Անոր կեանքը Այն կեանքը որուն մէջ իրագործուեցաւ իրան վրայ քարոզը, որուն մէջ չգտնուեցաւ զձուձ չարմատիկ մը, կեղծ խաղ մը, և որ մինչև այսօր իր հակառակորդներուն վկայութեամբ իսկ կը մնայ կատարելութեան անգերազանցելի գաղափարականը, այս կեանքը կը սնուի, կրնայ ոչնչանալ, անկանալ, չքանալ հոգեմէական խաչի մը վրայ մի քանի բեռներով և նիզակի հարուածով մը: Եթէ չարմատի ստորնագոյն ձեր չվատնուէր, այլ կերպարանափոխուելով դեռ կը պահէ իր գոյութիւնը տարբեր տարազով մը, կրնայ մարդ հաւատալ թէ կեանքի այս գերազանց տիպարը իր վախճանին հասաւ, գոյութիւնէ դադարեցաւ: Գողգոթային վրայ Յիսուս յարութեան ստեղծութիւնը կուզէ: Ինչէ՞ Անոր կեանքը Յարութեան վարդապետութիւնը հանգչի իսկ քառասուն օրուան մէջ Անոր անշատուած երևումներուն վրայ: Հողույ անմահութեան զօրաւորագոյն հաւատարմը կը գտնենք Յիսուսի ապրած կեանքին մէջ: Յետ մահու պիտի ապրի՞մ, հարցման, Յիսուս ուրիշ հարցմամբ կը պատասխանէ. Ուրիշ այն կեանքը այժմ զոր ես ապրեցայ, որովհետեւ այսպիսի կեանք մը հողույն կը պատկանի և մարմնոյն մահը անոր վրայ չկրնար ազդել: Անկախ անվերջ է:

Կ. ԳԵՂԱՆՆԻ

Ի՞նչ է իմ իմ. — Աւետարանական Հայ Եկեղեցւոյ Հոգևոր Հովիւ Վեր. Կ. Գրեհանի օրին իմաստալից և խոսնան մտքի արդիւնք եղող յօդուածը գեղեցիկ կերպով կը զուգարկուի Ս. Յարութեան տօնին: «Դաշինք» ընթերցողները վստահ ենք թէ մեծ հաճոյքով պիտի կարդան այս ընտիր հատուածը: Կը շնորհաւորենք Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ Պատ. Վարդապետին որ գնահատելի աջարկութեամբ մը գիտցած է իրեն հոգևոր հովիւ ընտրել մէկը այն պատուական հայրէն որ պատիւ կը բերեն իրենց ազգին իրենց մաքուր անցեալով և ներկայով և մանաւանդ բարձր կանգնած իրենց բարձր ալ մշտաւորական ընտիր կարողութիւններով: Այս առթիւ ուրախ ենք մեր ընթերցողներուն հաղորդելու թէ Գրեհան Է. Գրեհանացած է մեզ յաճախ իր գրչի գեղեցկութիւնները բերել թերթին մէջ:

ՄԵՐ ԹԵՐԹՈՆԸ

Դանի մը օրէն կ'ընտան մեր թերթին Առաջին հատորը:

ՀԱՌԱՋԱՆԱՑ ԿԱՄՈՒՐՁԸ

Երկրորդ հատորըն ու շարունակութիւնը

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՍԻՐԱՋԱՐՆԵՐԸ

պիտի սկսինք անմիջապէս

“ԳԱՅԵՆՆԻ”-Ի ԹԵԽՆՈՅԵՆԸ

[204]

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱՔՈ

ՀԱՌԱՋԱՆԱՑ ԿԱՄՈՒՐՁԸ

ՈՁ.

Այսպէս խոսելով Պէմպո իրապէս կուլար, արցունքի խաչոր կաթիլներ կը հոսէին իր աչքերէն զորս ո՛չ իսկ կը խորհէր սրբել:

—Արդեօք ծաղրելի՞ կ'երևնամ քեզի, հարցունք յանկարծ:

—Երբեք այսքան արժանի երեցած չես իմ բարեկամութեանս, ըսաւ Բիւր Առէթէն անկողնորէն, կամ՝ եթէ կուզես՝ արգահատանքիս:

—Այո՞, Բիւր, արգահատելի է զի՞նձս: Գիտես մը երբեք այնքան չպիտի

Մեռնոյցի և Չարչարի պատահաւ «Դաշինք» յոյսի հրատարակութիւնը իր հրեշտակի և Չարչարի օր:

ԶԱՊԵՐՃԱՆԸ

ԱՌԱՋԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. 203 քիտեմ)

Պողոտայի այս կոնիւն և Բիւր Սա. մանի եղբորական վախճանին մասին մեր եղբայրը՝ Կանթոն այն ատեն հետեւեալը գրած էր իւր Պոլիս:

«Աւագ Շարժմէն առաջ Չարչար-Մէհ. մէտ, որ Հանի Աստուծի օգնութիւնն առաւ, կին աշխարհուն էր, կը հետապնդէր ստեղծութիւն-գիտութեան օրաց կողմէ, ինք և իր ընկերները Աստուծի մօտ քարայր մը աւազաններէն, ուր պաշտօնէն զերեք գրեթէ հազարաւոր աստիկան-գիտնականներ և պաշտօնագէտներ, այն է կամուսներ, ի ներկայութեան Գալատիոս Թադիոսի, հաղարարական և միւս գիտնականներէն: Երբ օր և երբ գիշեր տեղի ընդհարում մը: Չեմ գիտեր թէ ինչ կերպով յաջողութիւնով փախաւ Չարչար ընկերներէն մին և զնաց Չարչարի իմացուց եղբոր թիւնը որ երբեք ընդհարումին տուտան կանուխ կոտավայրը հասաւ: Սակայն Չարչար, շատ մը աստիկան-գիտնականներ, քանի մը պաշտօնագէտներ և գնդապետ մը սպաննուած էին:

Կերչարի Չարչարի մը պատգամ.

—Հոս 18 ժամուան տեղի կուգամ կոր և դուք վատնէր, տակաւին հոս էք:

Ժողովուրդը այս ծախք լսելուն պէս սոսկացաւ ու փախաւ: Իսկ Չարչարի քարայրին մօտեցաւ ազատեց իր ընկերները:

Սպաննուեցան թիւն էր 15, վիրաւորեցան թիւն էր 20: Սաք աղա չի վնասուեցաւ, այսու հանդերձ քիչ մնաց որ զնդակ մըն ալ զինք անչունչ գետին պիտի թողուր:

Տասնապետ Բիւր Սաման որ Բէշէի հանրային բարեկարգութեան վրայ կը հրէկէր Բէշէի մէջ, փախաւ թողով իր զիրքը և ասոր համար անխաղ զանազանեցաւ աստիկան-գիտնականները: Այս պահին կուգէ իր զինքը. Այս գնահատութեան հետեւեալով յետոյ խնդրեցաւ. Բիւր Սաման բռնաբանէ մէջ և ինքզինք սպաննեց:

Կրտսէի թէ 1903 Ապրիլ 32-ին, Սէօքէի մէջ ալ տեղի ունեցած ընդհարում մը միջոցին նոյնպէս Չարչարի Մէհ. մէտի կողմէ սպաննուեցան 3 աստիկան-գիտնականներ և գնդապետ մը:

Ընդհարումը կ'երկի թէ Սէօքէի զեմացի Պէշէ-Խարմազ լուսն (Լազուս) վրայ տեղի ունեցաւ, ուր Չարչարի կապաւորները յաճախ:

ՊՈՂՁՈՒ - ԵՄՊՈՅԻ ԿՈՒՆԻՆ ԶԵՐՈՒ ԵՄՊՈՅԻ ԿՈՒՆԻՆ

Չարչարի քանի մը օր հանգիստ ընելէ ետքը, մտածեց նորէն դաշտը իջնել իր ընկերներով և գտնել իր բարեկամները, որոնք կրնային ամէն կերպով հիւրընկալել զինքն և իր ընկերները: Արդէն պէտք ունէր անոնց, քանի որ քովը 14 գնդակ միայն մնացած էր, զորս բաժնեց

արգահատի խնդիրը որքան կ'արգահատուի՞ ես իմ վրաս:

—Բայց, ինձի՞ նայէ, ես այս ամէնուն մէջ տոյգ աստիկան սոսկալի բան մը չեմ տեսներ կոր: Կը սիրես կոր այդ աղջիկը: Կ'ընդունի որ անկախ իմ բոլոր Առէթէններէն աւելի գեղեցիկ ըլլայ: Բայց ասոր համար ինչ հարկ կայ սուտ լացեր ընելու:

Պէմպո աննկարագրելի վնասութեան անկարկ մը նետեց Առէթէնի վրայ:

—Ենթադրէ՛ թէ քու բոլոր Առէթէններդ խօսք մէկ ըրած երեւոյ թքնեն...:

—Առէթէն ալ կը խորագանէի, չաւա՞նքները:

—Ենթադրէ՛ որ կեանքիդ մէջ ամէնէն աւելի սիրած կինդ քեզի ըսէ թէ կը նախընտրէ աւելի արջազօրութեամբ մը տեսնել քան թէ քու երեսդ:

—Այդ պարագային՝ պարկի մը մէջ հարկուր արջազօրութեամբ գնելով իրեն կը զորկէի և ուրիշ կին մը կը փնտռէի:

—Կը տեսնես որ երբեք սիրած չեմ, ես երջանիկ պիտի ըլլայի՝ եթէ երեսս

իր ընկերներուն: Նախ կ'ընտան եկուռ ուր ատեն մը մնաց իր բարեկամներուն քով: Այսպէս ինչ փէլէն՝ կ'ընտան աւագարակին պէտքովը քու սովորութեան կը ծառայէր Էփէին:

Էփէն գրառութեան փոքրիկ գումար մը տուած էր այդ Այս անոցին թիւնը մեծահարուստ կ'ընտան եղբայրներուն տուած փրկանքէն: Էփէն ընկերներէն մին ըսած էր թէ կ'ընտան եղբայրներուն տուած փրկանքը 2000 ոսկէն աւելի էր:

Էփէն կ'ընտան մէջ հազարապետ իպրամին որ Չարչար ընկերն էր:

Իպրամ, որուն համար կուէին թէ հովիւ մը կերպարանքով Չարչարի վրէժն ունեցած էր տեղի ունեցած ընդհարումը: Կ'ընտան Չարչարի վրէժն ունեցած էր, ուր մինչև Չարչարի վրէժն ունեցած էր պահուստէն: Չարչարի սակայն չէր գիտեր այս բանը, միայն կուտակուէին փոխդրամներ պատճառները իմացած էր, ուստի բարկացաւ և ատեց զանի:

Երբ բարեկամը Ս. Էփէն այս հաւատարմով իպրամին գտնուած տեղը, աղաչեց Չարչարի որ արժանի պատիւը տայ անոր: Էփէն խոստ երեւելով մը առած սա պատասխանը տուաւ անոր:

—Թո՛ղ սա վատը, եթէ կործան մը ըլլար, անչուտ չի պիտի թողար իր զիրքը ու չպիտի փախչէր:

Երբ բարեկամը Ս. Էփէն ըսաւ անոր.

—Իրաւունք ունիս Էփէ՛, ասիկա արժանի է ատելութեան, բայց մտածէ՛, չա՛հերիս կը պահանջէ՞ որ թողունք զանի, բնականաբար երբ ատենին մնայ, ինչ խանութիւնք պիտի ձեռքաւորեն զանի և ինք հաւանութեամբ չարմատի ամէն գաղափարները պիտի հաղորդէ մեզի, և այն ատեն ինչ ընելու ենք:

Էփէն ասոր վրայ մտածելով քիչ մը պատասխանեց.

—Իրաւունք ունիս, մտածումը շատ ճիշտ է և ուրիշ եմ որ քեզ նման հաւատարմութեան իսկապէս բարեկամ մը ունիմ, արդ հոս թող գայ այս վատը և Բիւր Սաման կարգի կը բերէ զանի, ապա Սամանի գաղափարով ասիակութիւն մը ըրաւ:

Սաման կ'առնէր Էփէնի նպատակը, տակն ու վրայ եղաւ և բողբոջով չեղտով ըսաւ անոր:

—Ո՛չ, Էփէ՛, այնքան առաջ մի երթար ես հաց կերայ իպրամին հետ և ձեռքս առաջ չեմ կրնար զանի սպաննելու, այս բանէն կը հրաժարիմ ես:

Էփէն գոհ մնաց Սամանի վեհանախութեան և բարեկամին հանդէպ զոյց տուած անձնութեան վրայ: Յետոյ ժպտելով պատասխանեց անոր:

—Շատ աղէկ, քանի որ ասանկ կ'ուզես, ուզածիդ պէս ըլլայ Յետոյ իր բարեկամին զանաւորով ըսաւ:

—Հոգ չէ, թո՛ղ գայ հիմա անկախ մեզի հետ և յետոյ կը տեսնենք: Հարկաւ պիտի գտնուի մեզմէ մէկը որ պէտք եւ զանց ի գործ պիտի գնէ: Պահ մը ժամանակ անցնելէ ետքը, ինչա՞լ Ս. Զարչարի տաւ իպրամին և զանկաւ Էփէն քով բերաւ: Իպրամ խոստարեց ընելով Չարչարի:

Ինչէ՛ր, Անիկա ո՛չ իսկ ըսած է ինձի թէ աշխարհորոշ մը աւելի տեղ կը գտնէր զես: Զիս տեսած աստեղը սոսկալ չէ որ կ'ընտան, ո՛չ ալ արժանաբանք: Սոսկալ մէն, արժանաբանքէն աւելի ստորին, աւելի տխուր բան մը... Զարչար, խորհում:

—Ի՛նչ, կորո՞ղ, այն ատեն բռնի՞ գրաւէր զինքը: Կ'ապահովցնեմ քեզ թէ՛ անգամ մը որ հաւաքը ըլլալը հաստատես իրեն, սիրուն պիտի գտնէ քեզ:

—Փորձեցի ատելիս...

—Ի՛նչ, ինչ արդիւնք ունեցաւ:

—Մաղթուեցայ:

—Կորո՞ղ, գործը կը կնճռուի հոս:

—Անկը այն չէ՛, Բիւր: Սիրտս մը մը ունիմ:

—Աղջիկը կը սիրէ՞ զայն...

—Չեմ գիտեր, չեմ կարծեր... ո՛չ... չեմ կրնար հաւատալ որ Պիանքան սիրէ այն Սամանի:

—Պիանքա՞ն, ըսիր:

—Այդպէս կը կոչուի աղջիկը:

—Իմ քրոջի աղջիկը:

զորմալը աջ ձեռքը պողտու և իբր իր ընկերը քովը մնաց մինչև իր հորեղբոր օրոյն: Պոլսոյ մէջ միայն իր բանտէն ելելու (Շարունակելի)

Թարգմ. ՊԵՏՐՈՍ Բ. ԱՆԵՏԻՍԵԱՆ

ԱՅՈՒՅԻՆ ԱՆՅՈՒՊԱՐԱ

ԻԶՄԻՐ

Իմ օրոյ Զարին կողմէ կաթողիկոսական Տեղակալ Սարգիսեանց Սարգիսի կաթողիկոսութեան վաւերացումին առթիւ Առաջնորդ Ս. Հայրը շնորհաւորական հեռագիր մը քսչած է նորնոր կաթողիկոսին:

—Աւերաբ իրեկոյ Ս. Ստեփաննոսի տաճարին մէջ եկեղեցական արարողութեանց և Թաղումը համարելու համար գոնեաւորաւ գիտող երկսեռ բազմութիւնն անանձան էր, որոց մէջ կ'երեւէին մեծ թիւով քոյր Յոյն եկեղեցւոյ պատկանող երկսեռ հաւատարկներ: Այս տարի Թաղումը գարդարանքն ամեն տարին իսկին ճաշակաւոր էր և շնորհաւորիկ եւ Լուսարարապետ Տ. Գեղեցիկէն: Մարդիկան և նորնոր Հոգաբարձ ձեռնարկը, որոց կ'արարեց զարդարանքներու մասին իրենց զոյց տուած պարզութիւնն ու համառութիւնն, որ ալ աւելի պատկառանք կ'ազդէ հաւատարկներուն վրայ, քան անձաշակ վերջնականներ գոնեաւոր ծածկոցներու, որոք պարագային սպասարարու նպատակին չեն համապատասխաներ բնաւ:

—Ազգ. Առաջնորդարանի կողմէ, ձեռնարկը միայն Առաջնորդարանի, ներկայ տոնական օրերու առթիւ 4 օրի զրուեսցաւ Պատրիարքական Տեղակալին հաւատարկներուն միջև:

—Կը տեղեկանանք որ բացի զոյցի տարարող զանգերուն սարանից՝ Դաւապար եւս, ինքն ալ իր կարգին եղելի գոյ մը, փոխադրուած է Պատրիարքական:

—Ազգ. Գերեզմանատան Բարեկարգի Յանձնարարութեան կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Մեռնոյցի երկուշաբթի օր (Առաջնորդ Ս. Հայրը պիտի նախագահէ Գերեզմանատան Մատան մէջ եկեղեցական արարողութեանց ու պիտի քարոզէ բարեկարգ ժողովուրդան: Եկեղեցական արարողութեանց սկզբնաւորութիւնն պիտի ըլլայ ժամը 7.30-ին և Ս. Պատարագը ժամը 9-ին:

—Մենք կը խնդրուի ծանուցանել արագի հասարակութեան որ այսօր Աւետարանական Հայոց եկեղեցւոյ պաշտամունքները պիտի սկսին ժամը ճիշտ 9-ին և պիտի քարոզէ Աւետարանական Հայ եկեղեցւոյ հովիւ Վերապատուելի Կ. Գրեհան:

—«Ժամանակ» լրագիրը «Ամսագրով» էն առնելով հետեւեալը կը գրէ. «Աւետարանի քննիչ յանձնաժողովը, որ Էփէնի նախարար Սարգիսի պէջի նախագահութեան տակ կը գտնուի, իր հարգարանի վերաբացումէն ետք միայն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս:

—Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են Տիարք Ս. Թորոսեան 100 հաւելիք: Կ:

—Նոյնիքն, կը ճանաչուի զինքը:

—Ո՛չ, բայց գիտեմ թէ իմ քրոջ աղջիկ մը ունի և թէ՛ այդ աղջկան անունը Պիանքա է: Բայց կ'ընէր ուրիշ թէ սիրտս մը ունի, չէ՞:

—Սիրտս մը մը որմէ անայժմ չեմ կրնար օձիկ ազատել, սիրտս մը մը որ մեզի ոգտակար է... կը հաւանաւ: Կ'աւելի անգամ եմ ես իմ ձեռքով իսկ օրհնել իրենց միւս թիւնը...

—Ինչո՞ւ համար օգտակար է այդ սիրտս մը:

—Սիրտս մը մը որմէ անայժմ չեմ կրնար օձիկ ազատել, սիրտս մը մը որ մեզի ոգտակար է... կը հաւանաւ: Կ'աւելի անգամ եմ ես իմ ձեռքով իսկ օրհնել իրենց միւս թիւնը...

—Չեմ ուզեր ընտրութիւն ընել: Կուգեմ որ ատելութիւն և սէր հաւատարմութեան մասին, կուգեմ որ Գանատի մասին և Պիանքա իմ ըլլայ: Այս երկու բաները կուգեմ, իմ ամբողջ կեանքս ասոր կ'ապուած է... Գանատի մասին յոյսս Սամանի վրայ դրած եմ:

Երկր. հորկացանցու ցրել Ելմար
կու ամկարու բիւն